

ИСТРАЖИВАЊЕ О ЗАШТИТИ ОД ШТЕТНОГ ДЕЈСТВА ВОДА

ПРАВНИ ОСНОВ

Истраживање о заштити од штетног дејства вода спроводи се на основу Закона о званичној статистици („Службени гласник РС“, број 104/09).

МЕТОДОЛОШКЕ ОСНОВЕ

Циљ и садржај статистичког истраживања

Циљ овог истраживања јесте прикупљање података из области заштите од штетног дејства вода. Добијени подаци омогућавају корисницима сагледавање стања и услова под којима се обавља заштита од штетног дејства воде и уређење водотока и да се обезбеди извештавање према захтевима међународних институција и конвенција.

Истраживање о заштити од штетног дејства вода садржи податке који су разврстани у четири тематске целине:

- Део I – Заштита од поплава и уређење река – садржи податке о површинама и објектима поплавленим спољним водама, као и мере за одбрану и регулисање река;
- Део II – Одводњавање земљишта – садржи податке о површинама и објектима поплавленим унутрашњим водама и мере за одводњавање земљишта;
- Део III – Заштита земљишта од ерозија и уређење бујица – садржи податке о површинама и објектима поплавленим брдским и бујичним водама; ерозији земљишта и регулацији бујичних токова;
- Део IV – Утрошак енергије, горива и грађевинске машине – садржи податке о утрошку енергената и грађевинским машинама коришћеним за заштиту земљишта од поплава, ерозије и за одводњавање.

Извештајне јединице, статистичке јединице

Извештајне јединице статистичког истраживања о заштити од штетног дејства вода јесу сви пословни субјекти чија је делатност дефинисана према Класификацији делатности у областима: Изградња осталих грађевина, Специјализовани грађевински радови, Архитектонске и инжењерске делатности и други правни субјекти акредитовани од локалне самоуправе, који се баве управљањем водним ресурсима, заштитом од штетног дејства вода, изградњом и одржавањем хидрограђевинских објеката и околине.

Обухват истраживања

Обухватом истраживања укључени су сви пословни субјекти који своју производну делатност обављају на целокупној територији Републике Србије. Републички завод за статистику од 1999. године не располаже појединим подацима за АП Косово и Метохија, тако да они нису садржани у обухвату података за Републику Србију (укупно).

Метод, време и извори за прикупљање података

Метод прикупљања података је извештајни, тј. извештајна јединица попуњава упитник у првом кварталу текуће године за протеклу годину, на основу документације и евиденције којом располаже. У случају да за неке податке не постоје одговарајућа документација и евиденција, стручно лице обавља процену. Попуњени упитник извештајна јединица доставља надлежном статистичком органу на чијој територији се налази њено седиште.

Обавеза заштите индивидуалних података

Резултати истраживања се публикују агрегирани, уз поштовање обавезе заштите индивидуалних података, на основу Закона о званичној статистици.

Списак и дефиниције основних обележја – индикатора

Водоток јесте корито текуће воде заједно са обалама и водом која њиме стално или повремено тече и може бити природни (река, бујица, поток) и вештачки (канал, просек, измештено корито).

Поплавом од дејства спољних вода сматра се (повремено) стихијско плављење терена (долине већих водотока) услед изливања великих вода из природних и вештачких водотока, преливања воде преко одбрамбених насипа и брана или пробоја насипа, односно рушења брана и других заштитних хидрограђевинских објеката, укључујући и поплаве које настају при стварању ледених баријера на водотоцима.

Поплавом од дејства унутрашњих вода сматра се плављење терена (низијска подручја) од сувишних површинских вода и високих подземних вода услед ненормалне хидролошке ситуације, као и од спорог одводњавања тих вода (неизграђеност и недовољан капацитет одводне мреже).

Бујице су планински потоци који набујају за време јаких киша и наглог топљења снега и набујалом водом дубе корита, одроњавају обале и стварају вододерине, а изливањем воде испирају нестабилно земљиште и одлагањем наносног материјала (камена, шљунка, песка, земље и др.) изазивају штете на грађевинским објектима изван насеља и пољопривредном земљишту.

Еродирано земљиште јесте земљиште са ког је разорним дејством воде или ветра искидан или потпуно однет плодни слој земљишта и вегетације, тако да је његово коришћење у биљној производњи осетно смањено или потпуно онемогућено.

Смирено земљиште јесте оно на коме више нема спирања, одроњавања и ношења новог наносног материјала.

Регулација река јесте уређење природних водотока (у средњем и доњем делу тока) у циљу заштите подручја од штетног дејства реке.

Ниво репрезентативности података (*територијални, КД*)

Територијална репрезентативност података обезбеђена је на националном нивоу, а у оквиру обухвата Република Србија (укупно) издвојене су целине Србија – север и Србија – југ, док се подацима за АП Косово и Метохија не располаже.

Усаглашеност са међународним препорукама, стандардима и праксом

Методолошка решења на којима се заснива ово истраживање делимично су усаглашена са међународним препорукама и стандардима:

- Оквирна директива за воде, WFD – 2000/60/EC
- Упитник UNSD/UNEP – Статистика животне средине
- Директива о оцени и управљању ризиком од поплава, Directive 2007/60/EC on the assessment and management of flood risks - 2007/60/EC.

ОПИС ОРГАНИЗАЦИЈЕ ИСТРАЖИВАЊА

Органи за спровођење истраживања

У припремама и спровођењу овог истраживања учествују:

- Републички завод за статистику: Група за статистику животне средине у Београду, Сектор за статистику АП Војводине и подручне организационе јединице Завода за статистику и
- Секретаријат за управу – Сектор статистике.

Обавезност (или необавезност) давања података

Обавеза давања података темељи се на члану 26, а казнене одредбе за одбијање давања података или давање непотпуних и нетачних података на члану 52 Закона о званичној статистици („Службени гласник РС“, број 104/09).

Роковник основних фаза спровођења истраживања, укључујући публикување података

Активности при спровођењу Истраживања о заштити од штетног дејства вода, реализују се према Годишњем плану званичне статистике, који усваја Влада Републике Србије.

- Дистрибуција упитника подручним организационим јединицама, Сектору за статистику АП Војводине и Секретаријат за управу – Секотр статистике. (јануар)
- Достављање унетог и контролисаног материјала (февруар)
- Логичка и рачунска контрола података (март)
- Израда претходних резултата (мај)
- Израда коначних резултата (децембар)

ИНСТРУМЕНТИ ИСТРАЖИВАЊА

Упитник и упутство за попуњавање упитника

За спровођење истраживања о заштити од штетног дејства вода, користи се упитник „Истраживање о заштити од штетног дејства вода, Вод-3“ са упутством за попуњавање.

Електронска форма упитника са упутством је доступна на веб-сајту Републичког завода за статистику: www.stat.gov.rs.

Списак номенклатура и класификација које се користе у истраживању

- Шифрарник водотока
- Класификација делатности
- Уредба о номенклатури статистичких територијалних јединица („Службени гласник РС“, бр. 109/09 и 46/10)

Сва документа су доступна и на сајту Републичког завода за статистику: www.stat.gov.rs.

Списак публикација у којима се објављују методологија и резултати истраживања

- Статистички годишњак Републике Србије
- Статистички календар Републике Србије
- Еко-билтен
- Саопштење ЗС10 – Заштита од штетног дејства вода
- Веб-сајт: <http://webrzs.stat.gov.rs>

Контакт особе: Гордана Исаиловић, телефон: 3290-242
Душанка Достанић телефон: 3290-050